

ראש ממשלת ישראל או בעצם היצוג האורקולי שלו נראה החלטי ויותר כטוח בעצמו כשהגניב: 'אתה באמת חושב שאנחנו לא יודעים שכל האמצעים שלך משותקים כרגע זה? הרי אנחנו שיתקנו אותם אתה כטח לא יודע שבמצב השיתוק הזה אנחנו יכולים לפעול כלי שום הפרעה ולחטל את סעודיה בתוך זמן קצר ביותר. כך לא יישאר רבר מחלום האימפריה הערבית הגדור לה שלכם, ואפילו לא מחלום האימפריה הערבית הקטנה'.

'התשובה הזאת ותחושת הביטחון של ראש ממשלת ישראל זעזעו את המנהיג הסעודי, את יועציו ואת ראשי הצבא שנכחו שם. נבריו היו הוכחה לכך שאכן הפסידו את כל הקלפים בתי מור המוסכן שימו. למרות זאת אור מנהיגם אומץ ושאל: 'ומה בעצם מונע בעדכם לעשות זאת?'

'בהחלטיות השיב ראש הממשלה: 'מפני שאנחנו רוצים ללי מור את הרווחה הבאים שאין טעם במלחמה, מפני שיעיפנו מכל מירוצ החימוש הזה, ומפני שאנחנו רוצים לתת לכם הזדמנות אחרונה להוכיח שתחושתנו נכונה. אולי כך תצילו את הייכם ואת חיי מדינתכם'.

אילו היה ראש ממשלת ישראל אומר את הרברים שלעיל, היו אומרים עליו שרגשותיו נאצלים ביותר, ואולי גם שהוא אופטימיסט חסר תקנה. אבל לא הוא אומר אותם. אומר אותם אחר, רון גלן, שתוארו הוא 'המפקח על פירוק הנשק העולמי ומניעת חימושו מחדש', המרבר מגרונה של תמונת המשוחזרת

של ראש ממשלת ישראל אל מנהיגי סעודיה, במטרה למנוע עימות בין שתי המדינות.

רון גלן הוא גיבור "אופוריה", ספר חדש הרואה אור בימים אלה בהוצאת כנרת, מרע בדיוני תוצרת הנצח, שמחברו, משה מנשהאוף, 36, יליד איראן, הוא הוכחה ניצחת לבדידותם של החיים עצמם.

הקול המסתורי

"אופוריה" מתרחש בעולם עתידי שבו נחתמו כבר הסכמי שלום כלל עולמיים בין מנהיגי כל המדינות. לאחר שנוכח בתוקף תפקידו הרשמי, כי הסכמי השלום הללו ויקים מתוכנן, מחליט רון גלן, גיבור הספר, לצאת למשימה סודית כחלטה כדי להביא את העולם לשלום אמיתי. להשגת מטרתו הוא משתמש בשיטות הכוללות השתלטות על מאגרי נשק סודיים ופירוקם, הפעלת מניפולציות מתחכמות על מנהיגי העולם, שחרור אסיר רים פוליטיים ומניעת פעולות טורח שונות עוד כטרם התרח' שותן. הוא נעזר בטכנולוגיה המרהימה שהעמידה לרשותו ישות כלתי נראית הידועה כבינויה "הקול המסתורי" ואו בקיצור "הקול", שהחליטה לעזור לו לממש את שאיפותיו הנשגבות, או אולי להשתמש בו לימטרותיה שלה. בעזרת הטכנולוגיה הזו יכול רון להעביר את עצמו מהמפקדה הסודית התת־קרקעית שלו לכל מקום בעולם כהרף עין, ולא רק את עצמו, אלא כל אדם וכל רבר מכל מקום לכל מקום, לשלוט בכל מאגרי המידע ואמצעי התקשורת, ובעצם לעשות בעולם ככל העולה על רוחו.

מול שהוא בתור טוב. משה מנשהאוף, בעל החוות הסגפנית 'משהו, הוא גבוה ארוה וארשת פניו רצינית מאוד רוב הזמן. רק מדי פעם מפלח אותה חיוך פתוח מאוד, תמים, שאילו מבקש, 'תבינו אותי'. בדרך כלל הוא מסתכל הישר בעיניו של בן שיחו ומדברר במתינות, באיטיות, ורק כשהוא משלחב קולו נסרק ועולה לפאלטטו כשל נער מתבגר. השיחה איתו מתכסלת. הוא לא מגרבר הרבה אינפורמציה על עצמו, אם כי חייו שלו היו יכולים לשמש בסיס לרומן רחב ידיעה. גם על הספר הוא מרברר במזמזמים שאינם קלים לפענוח; הרשום הוא שרק בעזרת המובילים התת־קרקעיים של הקול המסתורי ניתן להודור לעולם הפרטי שלו.

העתיד עכשיו

לומר שהספר הזה הוא תמוה זה כמו לומר שהשמש היא רחוקה. תארו לעצמכם את סופרמן הישראלי במאה ה־21, הוסי' פו לכך מנה לא מבוטלת של הגיגנות פוליטית, בדרך כלל מופשטת מאוד, פירו פרטים רבים על ההיסטוריה העתידית של העולם לפני ואחרי חתימתם של הסכמי שלום גלובליים, הוסיפו לכך התעלמות מכוונת מאסטיקה ספרותית, ויש לכם מושג קלוש על הספר ההזוי והמזוה הזה.

מה דוחף אדם בשנות ה־30 לחייו, נשוי ואב לילדים, העובר לפרנסתו כאיש מחשבים, בעל תואר שני במזרחנות, להקדיש למעלה משנה של כתיבה ומחקר ליצירה הזו. מנשהאוף, בוגר תואר ראשון בפילוסופיה, מסביר: 'זה פשוט התבשל לי במוח והייתי חייב לכתוב את זה. אני מנסה פה להעביר רעיונות פילוסופיים במסגרת של רומן בדיוני. לנח את הרעיונות של הרמוקרטיה, הצדק, זכויות הפרט, אדם מול אלוהים. אני לא רואה הפרדה בין ספרות לפילוסופיה, מרע בדיוני הוא כלי לא להעביר רעיונות מופשטים בצורה מוחשית. לא הגדרתי לי מראש מה ואיך אני רוצה לכתוב, זה יצא ככה.

'לא התכוונתי לחוות את העתיד', הוא אומר על ה'אנר שבגבולותיו ממוקם הספר, המרע הבדיוני, 'ואנר די נירר בכתי' כה הישראלית, 'אני לא מצפה שמה שכתוב בספר יתגשם. אם זה יתגשם זה רק במקרה. מרע בדיוני לא מנסה לחוות את העתיד, הוא מנסה לומר לנו משהו על ההווה שלנו. אף ספר של אסימוב, למשל, לא התגשם. או מה. ד"ר 'ויוראגו, ספר שהתבסס על סיפור אמיתי, הוא בעיני הכי בדיוני שיש. מצד שני, אני הייתי בעצמי באיראן כשהייתה המהפכה האיסלאמית, הייתי אז חובש בצבא הפרסי, ואנשים עשו שם דברים, ששנתיים לפני כן הם עצמם לא היו מאמינים שהם יעשו. הער' למ משתנה, ואף אחד לא יכול לחוות מה יהיה'.

איראן של פעם

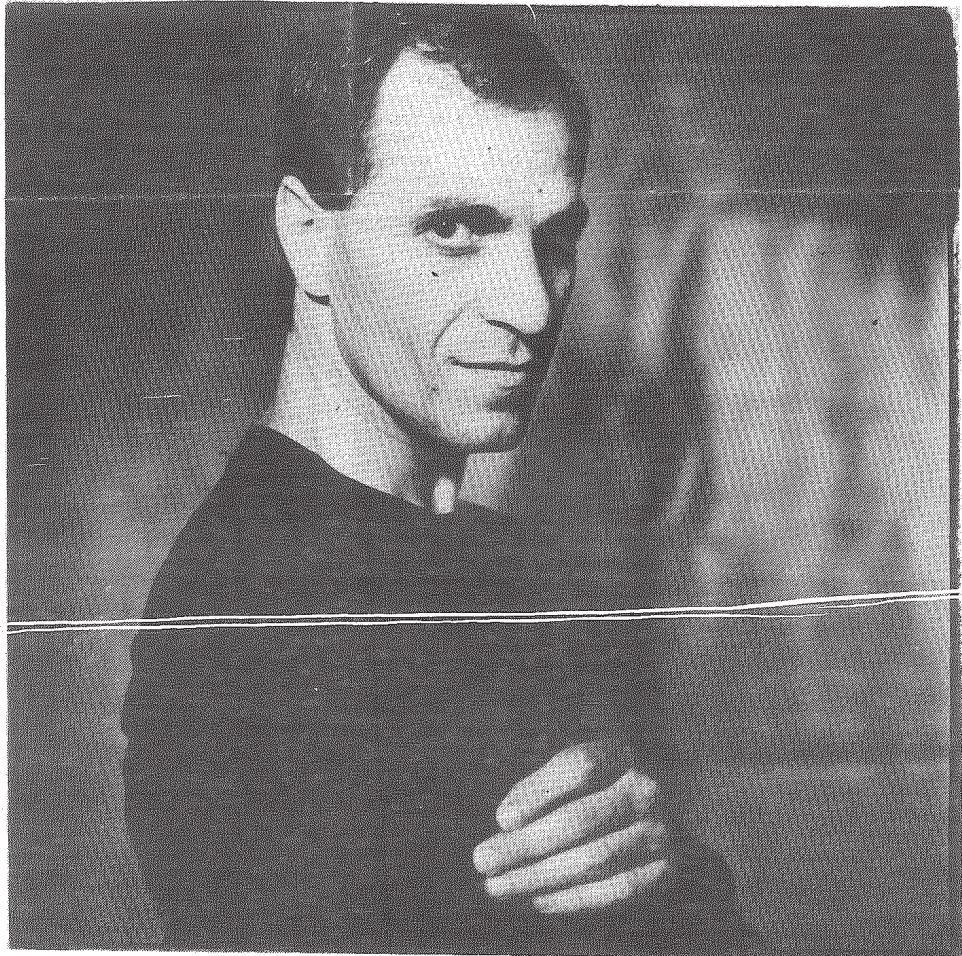
הפרט האחרון נשמע בלחץ היישר מתוך העולם ההזוי של "אופוריה", אבל מנשהאוף מדבר כאן על חייו הממשיים ביותר. הוא נולד ב־1958 באיראן של השאה, ובגלל הברלים בין לוחות השנה איש מבני משפחתו אינו יודע את תאריך הולדתו המרויך. מגיל צעיר היה ציוני, ואף קיים קשר עם ישראל ועם ישראלים ששהו או באיראן. כוונתו לע' לוח לארץ בגיל 15 נתקלה בסירוב מצד משפחתו. בגיל 18 התגייס לצבא השאה, בניגוד לנטיה הרווחת בקרב הקהילה היהודית, שרוב חבריה שילמו את דרכם החוצה מן השירות הצבאי. הוא שירת כחובש ותוך כדי שירותו היה עז למאורעות שהביאו בסו' פו של רבר לפילת השלטון - אירוע שה' תרחש ממש ביום שחרורו של מנשהאוף. הוא שהה באיראן עוד כמה חודשים לאחר עליית חומייני לשלטון, עד שהצליח להיחלץ משם ב־79'. רוב משפחתו - אחים, אחיות ותורים - היה היום בישראל.

על המראות והמאורעות, שאין ספק שהותירו בו את חותמם, הוא לא מרחיב את הדיבור. הוא אינו מתגעגע, לדבריו, לעולם שאותו עזב מאחוריו. אשתו ישראלית, והוא אינו שומר על קשר עם עולים אחרים, למי רות שבשנים הראשונות לאחר עלייתו ארצה היה פעיל בקרב עולי איראן, ערך עיתון בפרסית וניסה להקל עליהם את קשיי הק' ליטה.

אחרי שנה בארץ החל מנשהאוף ללמוד פילוסופיה באוניברסיטה, כשידיעת העברית שלו מצומצמת ביותר. זה היה קשה, אבל הוא החליט וביצע. היום, הוא אומר, חייו מתי' נהלים בעברית, הוא חושב בעברית רוב הו' מו, ואף את ספרו כתב בעברית. אילו היה צריך לכתוב אותו בפרסית היה מתקשה בכך. את התואר השני עשה במזרחנות, וע' בודת המאסטר שלו, אשר עוסקת במאורעות שהובילו לעליית חומייני (ובקהילה היהודית בפרט), מבוססת על רברים שראו כמו עיניו. במקביל לכתיבת המאסטר החל לכתוב את "אופוריה".

הוא עוף מור, משה מנשהאוף, צירוף אנימטי במיוחד של בלבול ורצינות, ידענות ותמימות, זרות ושייכות. את אותם הדברים אפשר לומר על הספר שלו. "המציאות", אומר מנשה אוף, "היא הדבר הכי דמיוני שיש". ולאמיתותו של המשפט הזה אין הוכחה טובה יותר מאשר תולדות חייו של האיש שאומר אותו.

המציאות משיגה את הדמיון

מנשהאוף. לא התכוונתי לחוות את העתיד • צילום: הגית מור

משה מנשהאוף נולד וגדל באיראן, שירת בצבא של השאה, ראה במו עיניו את המהומות שהובילו לעליית שלטון חומייני, וב־1979 עלה לישראל. השבוע יוצא לאור ספרו הראשון, "אופוריה", המתרחש בעולם עתידי בו נחתמו הסכמי שלום בין מנהיגי כל המדינות. מציאות פנטסטית או סיפור מהחיים